

Kommunstyrelsen

Motion - Särskilt stöd för hemmasittande barn och unga

Motion den 16 september 2019 av Khashayar Farmanbar m.fl. (S)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta följande.

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige noterar att det redan åligger huvudmän och hemkommun att samverka med andra aktörer för att elever ska fullgöra sin skolplikt samt att varje huvudman själv beslutar om insatser för hur elever ska fullgöra sin skolplikt. Då det redan pågår ett arbete som uppfyller intentionerna bakom förslagen i motionen anses motionen vara färdigbehandlad.

Sammanfattning

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott och utbildningsnämnden har yttrat sig över en motion om särskilt stöd för hemmasittande barn och unga. Remissinsatserna framhåller vikten av detta arbete. Det åligger redan huvudmän och hemkommun att vidta insatser och åtgärder för att tillse hur elever fullgör sin skolplikt. Ansvarsförhållandena för samtliga inblandade i en elevs frånvaroproblematik, från vårdnadshavare till rektor, huvudman och hemkommun är reglerat i skollagen. Det är upp till varje huvudman att bestämma hur de bäst ska arbeta för att uppfylla skollagens krav på att tillse att eleverna i deras skolor fullgör sin skolgång. Då det redan pågår ett arbete som uppfyller intentionerna bakom förslagen i motionen bör motionen anses färdigbehandlad.

Förslagen i motionen

Motionärerna pekar på problematiken med elever som har ogiltig frånvaro, så kallade hemmasittare. Motionärerna hänvisar till Skolinspektionens rapport ”Omfattande frånvaro” (publicerad 2016) där en slutsats är att kommunerna behöver stödja skolorna i arbetet med elevers frånvaro. Kommunerna behöver ta en mer aktiv roll för att skapa fungerande samverkan mellan skola och andra verksamheter, utifrån barnets bästa. Rektorer behöver i sin tur utveckla former för samverkan mellan lärare, elevhälsa och annan skolpersonal, med eleven i fokus under hela processen. Motionärerna yrkar att Nacka kommun startar projekt med mentorer för arbete med särskilt stöd för hemmasittare. I arbetsuppgifterna bör det ingå att samordna kommunens verksamheter i arbetet samt uppsökande verksamhet.

Stadsledningskontorets utredning och bedömning

Den här motionen har remitterats till kommunstyrelsens verksamhetsutskott och utbildningsnämnden. Nedan sammanfattas deras utredningar och beslut samt stadsledningskontorets samlade bedömning.

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott

Om en elev har upprepad eller längre frånvaro har rektor ett ansvar att se till upprepad eller längre frånvaro skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Rektors utredning syftar till att uppmärksamma de orsaker som kan ligga till grund för elevens frånvaro och vilka åtgärder som behövs för att eleven ska delta i den obligatoriska verksamheten. Utredningen kan leda till att olika åtgärder och stöd för eleven blir aktuella. I arbetet med elever som har upprepad eller längre frånvaro är samverkan mellan skolan, vårdnadshavare och andra funktioner viktig. Vårdnadshavare har ett ansvar att tillse att barnet fullgör sin skolplikt och hemkommunen kan besluta om vite i de fall vårdnadshavare inte fullgör sin skyldighet. I Nacka är det kommunstyrelsen som är huvudman för de kommunala skolorna och har en skyldighet att tillse att eleverna fullgör sin skolplikt.

Hemkommunen, det vill säga utbildningsnämnden, ska alltid informeras av huvudmannen när en utredning om upprepad eller längre frånvaro inleds. Hemkommunen har dessutom skyldighet att vid behov samordna insatser med andra aktörer som kan komma i fråga för en elev som har upprepad eller längre frånvaro.

Nacka kommun har rutiner för uppföljning av närvaro och bevakning av skolplikt samt handlingsplan för arbetet och åtgärder när en elev är ogiltigt frånvarande. Det bedöms vara av stort värde att samverkan med till exempel socialtjänsten ytterligare förstärks för gemensamt samordnat arbete. Kommunstyrelsens verksamhetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta följande.

Kommunfullmäktige noterar att det redan åligger huvudmän och hemkommun att vidta insatser och åtgärder för att tillse att elever fullgör sin skolplikt där samverkan ingår. Detta arbete är prioriterat och fortsatt utveckling av samarbetet är viktigt för att alla elever ska få det stöd som behövs för att kunna fullgöra sin skolgång.

Utbildningsnämnden

Skollagen har förtydligats avseende skolpliktsansvaret bland annat gällande elever med upprepad eller längre frånvaro, oavsett om frånvaron är giltig eller ogiltig. Rektor har en skyldighet att skyndsamt utreda orsakerna till frånvaron i samråd med elev, vårdnadshavare och elevhälsa. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Vad som är upprepad eller längre frånvaro är inte definierat i skollagen, utan en bedömning som varje rektor och/eller huvudman måste göra. Rektor ska också skyndsamt anmäla frånvaron till sin huvudman som i sin tur har en skyldighet att tillse att eleverna i deras skolor fullgör sin skolgång. Vidare ska huvudmannen anmäla frånvaron

till elevens hemkommun, vilken enligt Nackas organisation och ansvarsfördelning är utbildningsnämnden. Hemkommunen har ansvar för skolplikten och ska se till att eleverna garanteras sin rätt till utbildning. Hemkommunen ska också i frågor som rör skolpliktiga elever vid behov samordna insatser med samhällsorgan, organisationer eller andra som berörs.

Hur samordningen av insatser ska ske på bästa sätt i Nacka kommun kommer att ses över i revideringen av riktlinjerna om skolplikt som utbildningsenheten kommer att göra under året. De nya riktlinjerna kommer att behandlas vid utbildningsnämndens sammanträde i november.

Det kan noteras att motionärernas förslag om att Nacka ska starta ett projekt med mentorer för arbete med särskilt stöd för hemmasittare, samt en uppsökande verksamhet, inte ligger inom utbildningsnämndens ansvarsområde. Det är upp till varje huvudman att bestämma hur de bäst ska arbeta för att uppfylla skollagens krav på att tillse att eleverna i deras skolor fullgör sin skolgång.

Stadsledningskontorets samlade bedömning

Det kan konstateras att motionärerna lyfter en angelägen fråga. Det nationella uppdraget för grundskolan är att alla elever ska klara kunskapskraven och bli behöriga till gymnasieskolan. En ofullständig utbildning försvårar ett aktivt deltagande i såväl yrkes- som samhällslivet, vilket i sin tur kan leda till utanförskap. Tidiga åtgärder är ofta avgörande för att eleven ska återgå till skolan och fullgöra sin utbildning. Det är viktigt att poängtera att det ligger inom varje huvudmans ansvarsområde att själv besluta om hur man samordnar denna angelägna fråga i praktiken. Att arbeta i projektform med mentorer kan vara ett alternativ som fungerar bra för vissa huvudmän medan andra huvudmän kanske föredrar andra metoder som man bedömer fungerar bättre utifrån skolans förutsättningar. Utifrån detta konstaterande samt mot bakgrund av remissinstansernas synpunkter kan det således noteras att det redan åligger huvudmän och hemkommun att samverka med andra aktörer för att elever ska fullgöra sin skolplikt samt att varje huvudman själv beslutar om insatser om hur elever ska fullgöra sin skolplikt. Då det redan pågår ett arbete som uppfyller intentionerna bakom förslagen i motionen bör motionen anses vara färdigbehandlad.

Förslagets ekonomiska konsekvenser

De föreslagna åtgärderna som rör särskilt stöd för hemmasittande barn och unga ingår redan i det nationella uppdraget som huvudmän och hemkommun har och därmed i finansiering av dessa verksamheter.

Konsekvenser för barn

Skollagens skrivningar om skolplikt, frånvarohantering och samverkan syftar till att barns rättigheter ska tillgodoses. Av artikel 6 i barnkonventionen framgår att ett barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling. Rätten till utveckling handlar om att barnet ges de bästa förutsättningarna för att utvecklas som individ. En ofullständig utbildning försvårar ett

aktivt deltagande i såväl yrkes- som samhällslivet, vilket i sin tur kan leda till utanförskap. Det är därför av största vikt att elevers frånvaro snabbt utreds och att adekvata åtgärder sätts in i ett tidigt skede. Principen om barnets bästa, till exempel rätt till hälsa och utbildning samt utveckling, innebär att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn. Samverkan mellan olika enheter med olika ansvarsområden kan vara avgörande i bedömningen och fastställandet av barnets bästa.

Bilagor

1. Motion – Särskilt stöd för hemmasittande barn och unga
2. Protokollsutdrag (inklusive tjänsteskrivelse) från kommunstyrelsens verksamhetsutskottsden 17 mars 2020 § 15
3. Protokollsutdrag (inklusive tjänsteskrivelse) från utbildningsnämnden den 20 februari 2020 § 11

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör

Jill Salander
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten